T. C.
DANIŞTAY
Beşinci Daire
Esas No : 1986/1394
Karar No : 1987/1740

Özeti : İdari işlemden doğan zararların iptal kararının tebliğinden itibaren 60 gün içinde; iptal kararının uygulanmamasından veya geç uygulanmasından doğan zararların ise 1050 sayılı Yasanın 93. maddesi gereğince 5 yıl içinde dava konusu yapılabileceği Hk.

Temyiz İsteminde Bulunan (Davacı) : Hamdi Öztürk
Vekili : Av. Kemal Sarıibrahimoğlu, Av. Günseli Öcal
Karşı Taraf : Adalet Bakanlığı

İsteğin Özeti : İptal kararı üzerine açılan tam yargı davasının süre aşımı yönünden reddi yolunda Adana İdare Mahkemesince verilen 28.4.1986 günlü, E: 1984/365 sayılı kararın Danıştay Beşinci Dairesinin 15.12.1982 günlü, 1982/11918 sayılı iptal kararının 11.3.1983 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine göreve başlamak için idareye başvurulduğu, ancak idarece bu kararın sekiz ay sonra uygulandığı, bu tarihten sonra birikmiş maaş ve yan ödeme tutarlarının aslında dava açılmasına gerek kalmadan ödenmesi gerektiği, göreve başladıktan sonra açılan davanın süreden reddedilmesinin ise adalet ve hakkaniyete aykırı olduğu iddiasıyla temyizen incelenerek bozulması isteğinden ibarettir.

Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hâkimi : Zeynep Kavlak

Danıştay Savcısı Yıldız Dinçer'in Düşüncesi : Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 49 ncu maddesinin 1. fıkrasında belirtilen nedenlerden hiçbirisine uymayıp İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı hukuki ve yasal nedenler karşısında, anılan kararın bozulmasını gerektirir nitelikte görülmemektedir.

Scanned by CamScanner

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesince işin gereği düşünüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 17. maddesinin 2. fıkrası gereğince duruşma yapılmasına gerek görülmemiştir.

Dava, davacının görevden çekilmiş sayılmasına ilişkin işlemin Danıştay 5. Dairesinin 15.12.1982 günlü, E: 1980/11015, K: 1982/11918 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle Eylül 1980 tarihinden itibaren ödenmeyen aylık ve yan ödemeler toplamı olan 647.739 liranın yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 13.1.1984 gün ve 2163 sayılı işlemin iptali, 647.739, —liranın 1980 tarihinden itibaren hesap edilerek faizi ile birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Adana İdare Mahkemesinin temyizen bozulması istenilen kararıyla davacı hakkında Danıştay Beşinci Dairesince verilen iptal kararının davacı vekiline 11.3.1983 tarihinde tebliğ edildiği bu durumda 2577 sayılı Kanunun 12. maddesine göre 11.3.1983 tarihinden itibaren 60 gün içinde dava açılması veya davalı idareye başvurularak 60 gün beklenilmesi ve ikinci 60 gün içinde dava açılması gerekirken bu süreler geçirildikten sonra 2.1.1984 tarihinde yapılan başvurunun reddi üzerine 2.3.1984 tarihinde açılan davanın süreaşımı nedeniyle esasını inceleme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

Davacı dava dilekçesinde görevden çekilmiş sayıldığı Eylül 1980 tarihinden yeniden göreve alındığı 18.11.1983 tarihine kadar ödenmeyen aylık ve yan ödeme tutarı olan 647.739 liranın tazminini istemiş bulunduğundan davanın iptal kararı üzerine açılan tam yargı davası ve yargı kararının geç uygulanması nedeniyle uğranılan zararların tazmin edilmesi istemiyle açıldığının kabulü gerekmektedir.

Görevden çekilmiş sayılma işleminin iptali yolunda Danıştay 5. Dairesince verilen 15.12.1982 günlü, E: 1980/11015, K: 1982/11918 sayılı karar 11.3.1983 tarihinde tebellüğ ettiğini belirten davacı vekilinin, bu işlem nedeniyle müvekkilinin yoksun kaldığı aylıkları tutarını iptal kararının tebliği tarihinden itibaren 60 gün içinde idari dava konusu yapması gerektiği halde dava bu süre geçirilerek açılmış olduğundan davacının, görevden çekilmiş sayıldığı Eylül 1980 tarihinden bu yoldaki işlemin iptal edildiği 15.12.1982 tarihine kadar geçen süre içinde mahrum kaldığı aylıklarının ödenmesine ilişkin isteğinin süre aşımı nedeniyle incelenmesine olanak bulunmadığı yolundaki mahkeme kararının bu noktaya ilişkin kısmında yasaya aykırılık görülmemiştir.

Buna karşılık dava dilekçesinde yer alan istem, yukarıda da değinildiği üzere, iptal kararının geç uygulanmasından doğan zararın tazminini de kapsamakta olduğundan kararın bu bakımdan da incelenip değerlendirilmesi zorunlu olmaktadır. Hemen belirtmek gerekirki yargı kararlarının idarelerce geç uygulanması nedeniyle kişilerin uğradıkları zararların tazmin edilmesi istemiyle idareye yapacakları başvurunun tabi olacağı süre konusunda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle bu hususun 1050 sayılı Kanun hükümlerine göre çözümlenmesi gerekmektedir.

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 93. maddesinde; ilgili olduğu mali yılın bittiği tarihten itibaren beş sene içinde hukuken geçerli bir sebebe veya mazerete dayanılmaksızın yazılı olarak istenilmeyip takip edilmediğinden veya

Scanned by CamScanner

evrak ibraz edilmediğinden dolayı ödenmeyen borçların zamanaşımına uğrayarak Devlet menfaatına ortadan kalkacağı hükme bağlanmıştır. Maddede açıkca vurgulandığı üzere; idareden alacağı olan kimselerin maddede öngörülen beş yıllık süre içinde idareye başvurarak alacaklarını talep etmeleri ve bu isteklerinin reddi halinde İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen süreler içinde idari dava açmaları yasal zorunluk olmaktadır.

İncelenen dosyadan Danıştay Beşinci Dairesince verilen ve davalı idareye 9.3.1983 tarihinde tebliğ edilen 15.12.1982 günlü, E : 1980/11015, K : 1982/11918 sayılı iptal kararının sekiz ayı aşkın bir süre geçtikten sonra 18.11.1983 tarihinde uygulandığı ve davacının bu tarihte göreve başlatıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın 138. maddesinin son fıkrası yargı kararlarının uygulanması konusunda «yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez», kuralını koymakta 2577 sayılı Yasanın 28. maddesinin 1. fıkrasında da «Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, en geç altmış gün içinde işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur.» hükmüne yer verilmektedir.

İdarenin yargı kararlarına uyması ve bu kararların gereklerine göre işlem ya da eylemde bulunmak zorunda olması aynı zamanda «hukuk devleti» ilkesinin de bir gereğidir. Anayasanın 2. maddesinde yer alan bu ilke karşısında idarenin mahkeme kararlarını «aynen» ve «gecikmeksizin» uygulamaktan başka bir seçeneği bulunmamaktadır. 2577 sayılı Yasanın 28. maddesinin 1. fıkrasında yer alan «en geç altmış gün içinde» ifadesinden, idareye, maddi ve hukuksal koşullara göre uygulanabilir nitelikte olan bir yargı kararını buna rağmen «hemen» uygulamaya koyup koymamak konusunda bir takdir hakkı ya da uygulamayı bekletme yetkisi tanındığı sonucunu çıkarmak mümkün değildir. Böyle bir yorum ve değerlendirmenin gerek yasa koyucunun iradesine gerek Anayasanın 2. ve 138. maddelerine aykırı düşeceğinde duraksamaya yer yoktur. Danıştay 1. Dairesinin 8.10.1987 günlü, E: 1987/367, K: 1987/352 sayılı kararında da vurgulandığı üzere iptal veya yürütmenin durdurulması kararlarının, maddi koşulların elverdiği ölçüde, derhal uygulanması idare hukukunun genel ilkelerindendir. Hukukumuzda ise söz konusu kararların «makul süre» içinde uygulanması zorunluluğu yerleşmiş idare hukuku içtihadı olup, «makul süre» kararların uygulanması için gerekli idari işlem ve usullerin yerine getirilebilmesi için idarelerin gereksinim duyabilecekleri süredir.

2577 sayılı Kanunun 28. maddesinin 1. fıkrasında yer alan hüküm idari yargı mercilerince verilen esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararların, maddi koşulların elverdiği ölçüde derhal uygulanması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz; idareye kararın tebliği tarihinden başlayıp altmış günün dolmasına kadar süren bir uygulamama yetkisi tanıyan bir hüküm değildir. Maddede «engeç altmış gün içinde» denilmekle, kararların, derhal uygulanması ilkesi benimsenmiş, her durumda bu sürenin altmış günü aşamayacağı, kararların uygulanması için idarelerin gereksinim duydukları sürenin nihayet altmış günle sınırlı bulunduğu hükme bağlanmıştır.

Belirtilen Anayasal ve yasal kurallar karşısında Danıştay Beşinci Dairesince verilmiş olan iptal kararının 9.3.1983 tarihinde idareye tebliğ edilmiş olmasına kar-

Scanned by CamScanner

şılık bu kararın sekiz ayı aşkın bir süre geçtikten sonra 18.11.1983 tarihinde uygulanması nedeniyle davacının uğradığı zararının idarece karşılanması gerektiğinde kuşkuya yer yoktur. 18.11.1983 tarihinde göreve başlatılan davacı, iptal kararının geç uygulanmasından doğan zararı da dahil tüm maddi zararlarının karşılanması istemiyle 1050 sayılı Kanunun 93. maddesinde öngörülen beş yıllık süre içinde idareye başvurduğuna ve isteğinin reddedilmesi üzerine 2577 sayılı kanunla belirlenen süre içinde dava açtığına göre İdare Mahkemesince davacının zararının iki ayrı nedenden kaynaklandığı yani idari işlemden ve iptal kararının geç uygulanmasından doğduğu gözönünde tutulmadan davanın tümünün süre aşımı yönünden reddedilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Adana İdare Mahkemesinin 28.4.1986 günlü E: 1984/183, K: 1986/365 sayılı kararının, davacının görevine son verildiği tarihten göreve iade edildiği tarihe kadar uğradığını iddia ettiği zararlarının ödenmesi isteminin süreden reddine ilişkin bu kısmının onanmasına, iptal kararının geç uygulanması nedeniyle uğranılan zararların tazmini istemine ilişkin kısmının ise bozulmasına, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49/3 maddesi uyarınca davacının zarara uğrayıp uğramadığı tesbit edilerek buna göre yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adıgeçen mahkemeye gönderilmesine 9.12.1987 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY

Dava, Danıştay Beşinci Dairesince verilen iptal kararı üzerine uğranılan maddi zararların tazmini için 2577 sayılı Kanunun 12. maddesine göre açılmış olup, dava dilekçesinde ve temyiz dilekçesinde yargı kararının geç uygulanması nedeniyle de zarara uğranıldığı ve bu zararın da karşılanması gerektiği yolunda bir istem yer almadığından, iptal kararı üzerine 2577 sayılı Kanunun 12. maddesinde belirtilen süre içinde açılmayan davanın mahkemece süre aşımı yönünden reddedilmesinde hukuki isabetsizlik bulunmadığı ve mahkeme kararının aynen onanması gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına karşıyım.

———— 0 ————

Scanned by CamScanner